

ВІДГУК
офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента
Замриги Артура Вікторовича на дисертацію
Одухи Михайла Васильовича на тему «Публічне адміністрування
публічних закупівель в Україні»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі
спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Тема дисертаційної роботи Одухи Михайла Васильовича «Публічне адміністрування публічних закупівель в Україні» відрізняється актуальністю, що пов'язано з тим, що публічні закупівлі як об'єкт адміністративно-правових відносин відіграють важливу роль в економіці та демократичній соціальній правовій системі України. Регулювання публічних закупівель сприяє економії державних коштів, ефективному розподілу ресурсів і забезпеченню прозорості.

Здобувач слушно зазначає, що українське суспільство почало впроваджувати європейські стандарти публічних закупівель через норми Закону України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII «Про публічні закупівлі», який був уведений в дію 1 серпня 2016 року. Зазначений Закон встановлює правові й економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави й територіальної громади з метою забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції та розвитку добросовісної конкуренції. У 2023 році обсяги закупівель, проведених через систему Prozorro, зросли до 480 млрд грн. Понад 80% коштів на закупівлях витрачаються через систему Prozorro. Світовий банк визнав відповідність системи Prozorro своїм правилам, що є важливим знаком довіри.

Отож шлях до ефективного та справедливого витрачання публічних фінансів в Україні є успішним, однак не простим, адже зростає обсяг проблемних питань, що виникають під час публічних закупівель.

Отже, аналіз дисертаційного дослідження Одухи Михайла Васильовича дозволяє зробити висновок про те, що воно є актуальним та своєчасним, має комплексний та системний характер і вирізняється високим рівнем наукових узагальнень, а обрана автором тема є актуальною з огляду на соціальну важливість для більшості громадян України вирішення проблем і викликів публічного адміністрування публічних закупівель в Україні, наявність у цій сфері певних законодавчих невідповідностей та прогалин

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано у відповідності до Стратегії реформування системи публічних закупівель («дорожньої карти»), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 175-р., Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28 грудня 2021 року № 685, Стратегії реформування системи публічних закупівель на 2024-2026 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2024 р. № 76-р та операційного плану її реалізації у 2024-2025 роках, що затверджений також розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2024 р. № 76-р, Концепції реформування закупівель лікарських засобів та медичних виробів, допоміжних засобів, інших товарів медичного призначення, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2017 р. № 582-р. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в актуалізації засад, розкритті змісту й сутності публічного адміністрування публічних закупівель на сучасному етапі розвитку українського суспільства та держави Україна.

Для досягнення поставленої мети автором дослідження було поставлено до розв'язання наступні завдання:

- сформуувати поняття та розкрити зміст публічного адміністрування публічних закупівель в Україні;
- схарактеризувати публічні закупівлі як об'єкт адміністративно-правових відносин;
- з'ясувати адміністративно-правовий статус адміністративних органів, які здійснюють публічне адміністрування публічних закупівель в Україні;
- розкрити юридичну природу інструментів публічного адміністрування та зміст видання підзаконних нормативно-правових і адміністративних актів при здійсненні публічного адміністрування публічних закупівель в Україні;
- визначити особливості публічного контролю та електронного врядування у сфері публічного адміністрування публічних закупівель в Україні;
- розкрити адміністративну процедуру публічного адміністрування публічних закупівель в Україні;
- узагальнити загальноєвропейський досвід і досвід публічного адміністрування публічних закупівель окремих держав-учасниць ЄС (Португалії та Польщі);
- визначити шляхи вдосконалення публічного адміністрування публічних закупівель в Україні.

Повнота викладу основних положень дисертації у наукових виданнях та апробація результатів дослідження. Основні результати дисертації, висновки та пропозиції висвітлено у п'яти наукових працях.

Підсумки розроблення проблеми загалом, окремих її аспектів, одержані узагальнення та висновки оприлюднено автором дослідження на двох науково-практичних конференціях: «Актуальні питання адміністративного, морського і космічного права в умовах протидії коронавірусу COVID19» (м. Київ, 24 квітня 2020 р.); «Правові парадигми XXI століття: людина, держава, гуманізм, безпека» (м. Київ, 15 листопада 2022 р.).

Кількість, обсяг та зміст друківаних праць надають авторові право публічного захисту дисертації. Текст анотації відповідає її змісту.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та їх новизни.

Достовірність та теоретична обґрунтованість наукових положень висновків та рекомендацій, які сформульовані в дисертаційному дослідженні, забезпечена, в першу чергу, достатнім обсягом теоретичного та практичного матеріалу, що був опрацьований дисертантом під час підготовки та написання дисертаційного дослідження, а також застосуванням широкого спектру загальнонаукових, філософських та спеціальних методів наукового пізнання для отримання пропозицій та висновків.

Відповідною гарантією достовірності та теоретичної обґрунтованості наукових положень висновків та рекомендацій, сформульованих автором, є вірно поставлена мета та завдання дослідження, логіка викладеного матеріалу. Мета дисертаційної роботи полягає в актуалізації засад, розкритті змісту й сутності публічного адміністрування публічних закупівель на сучасному етапі розвитку українського суспільства та держави Україна.

Наукова новизна полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень у науці адміністративного права, що системно та послідовно розкриває засади, зміст і сутність публічного адміністрування публічних закупівель в Україні. У ній за результатами проведеного аналізу сформовану низку висновків, рекомендацій і пропозицій, зокрема уперше сформовано вузький доктринальний підхід до адміністративної процедури публічних закупівель (на відміну від широкого правозастосовного алгоритму), у якій у логічній послідовності виділяється вісім основних конкурентних етапів, поділених на адміністративні дії щодо планування, оголошення та відкритих торгів, прийому тендерних пропозицій, їх розгляду та оцінювання, адміністративних дій щодо укладення угоди про закупівлю, забезпечення публічного контролю за виконанням умов договору, моніторингу та адміністративних дій стосовно оскарження; також уперше здійснено узагальнення досвіду публічного адміністрування публічних закупівель Португалії, який характеризується загальними тенденціями, що існують в Європейському Союзі та спеціальному національному законодавстві у формі

Закону від 21 травня 2021 р. № 30, який установлює спеціальні норми права для публічних закупівель, визначає, що ключовим адміністративним органом у цій сфері є Незалежна комісія публічних закупівель, яка здійснює супровід і контроль за процедурою публічних закупівель, та відповідного підзаконного нормативно-правового акта (постанова уряду Португалії від 25 жовтня 2023 року № 318), що уточнює та деталізує законодавчі норми у сфері електронного врядування публічних контрактів через національний портал «BASE».

Удосконалено наукове розуміння публічного адміністрування публічних закупівель в Україні як виконання адміністративними органами завдань та функцій на основі норм адміністративного права щодо врегулювання суспільних відносин процесу закупівель товарів, робіт і послуг за рахунок публічних фінансів на засадах прозорості, конкурентних торгів та контролю за операціями, що має гарантувати справедливе присудження контрактів; зміст предмета публічного адміністрування публічних закупівель в Україні, до якого віднесено: товари (як будь-які суспільно корисні матеріальні продукти); програмне забезпечення (готове до публічного використання, що надається постачальниками); послуги (як суспільно корисна діяльність їх надавачів щодо постачання матеріального та інтелектуального продукту, його ремонту та технічного обслуговування, надання нерухомого майна, транспорту тощо); роботи – як здійснене виконавцями виробництво стосовно перетворення матеріальних цінностей, зокрема, в об'єкти житлового та промислового будівництва (їх капітального ремонту), та забезпечувальна (підготовча) діяльність, пов'язана з цим. Автором актуалізовано наукові положення щодо електронного врядування як провідного комплексного інструменту публічного адміністрування у сфері публічних закупівель, який сприяє справедливій конкуренції, гарантує конфіденційність, надає суб'єктам адміністративного права, що беруть участь у публічних закупівлях, прозорий інформаційно-правовий механізм моніторингу на будь-яких етапах адміністративної процедури електронних торгів та зручні можливості щодо адміністративного оскарження рішень спеціальних адміністративних органів з використанням електронних

аналітичних модулів, утвердженням належних умов для прозорого й ефективного громадського контролю.

Відповідно, роботі притаманна якісна наукова новизна, порушено ряд неосвітлених національною адміністративною наукою проблем, сформовано адміністративно-правовий статус адміністративних органів, які здійснюють публічне адміністрування закупівель в Україні, що визначає їхнє місце і роль у системі органів публічної влади та у сфері публічних закупівель; розкрито загальноєвропейський досвід та досвід публічного адміністрування публічних закупівель окремих держав-учасниць (Португалії та Польщі), а також удосконалено доктринальні положення, напрямки й окремі положення законодавства України з метою підвищення ефективності прозорості та справедливості публічних закупівель. Структура дисертаційної роботи дозволила автору досить повно охопити предмет дисертаційного дослідження.

Дисертація є самостійною вагомою науковою працею. Усі надані для рецензії наукові праці оприлюднені автором одноосібно. У тексті дисертації ознак академічного плагіату не виявлено.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності.

Дисертаційна робота Одухи Михайла Васильовича на тему «Публічне адміністрування публічних закупівель в Україні» є самостійно виконаною кваліфікаційною науковою працею. Дисертація містить необхідні посилання та використані джерела інформації, статистичні дані тощо відповідають нормам законодавства про авторське право. За результатами перевірки роботи на академічний плагіат ознак академічного плагіату не виявлено, що дозволяє зробити висновок про відсутність порушень академічної доброчесності.

Важливість отриманих автором дисертації результатів та їх практичне значення.

Значущість для науки і практики результатів дослідження полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення та конкретні пропозиції використовуються та можуть бути використані в:

– науково-дослідній сфері – для подальшого вивчення особливостей та сутності публічного адміністрування публічних закупівель в Україні (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– практичній діяльності – для удосконалення практичної діяльності за участі в електронних публічних торгах (акт упровадження ТОВ «Саєнс енд Спейс»);

– освітньому процесі – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права» (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Зважаючи на це, обґрунтованість висновків та рекомендацій дисертаційної роботи підтверджується наявністю актів впровадження результатів дослідження у науково-дослідну сферу, правозастосовну діяльність, а також в освітній процес.

Дискусійні положення та зауваження дисертації.

Позитивно оцінюючи положення дисертаційного дослідження Одухи Михайла Васильовича, варто зазначити окремі дискусійні положення роботи, які потребують уточнення, додаткового обґрунтування чи пояснення:

1. Підрозділ 1.1. дещо перевантажений розглядом суто теоретичних питань, зокрема історичного аспекту щодо сутності та змісту публічного адміністрування публічних закупівель. Бажано було зосередити увагу більше на сучасних теоретико-правових засадах розуміння даного питання (теми підрозділу).

2. У підрозділі 1.3. автором розкрито адміністративно-правовий статус адміністративних органів, які здійснюють публічне адміністрування публічних закупівель в Україні. Однак, доцільно було би більш комплексно розглянути всі елементи правового статусу кожного адміністративного органу, про який йде мова у підрозділі та як висновок охарактеризувати основні елементи взаємодії та співпраці зазначених органів.

3. У підрозділі 2.2. автором охарактеризовано публічний контроль та електронне врядування публічного адміністрування публічних закупівель в

Україні. Бажано було б приділити більшу увагу питанню співставлення зазначених понять та їх значенню.

4. У підрозділі 3.1. автором здійснено характеристику публічного адміністрування публічних закупівель в Європейському Союзі (зокрема на прикладі Республіки Польща, Португальської Республіки), проте не приділено увагу на характеристику питання публічного адміністрування публічних закупівель в державах, які є потенційними кандидатами на вступ до Європейського Союзу, а саме наявності відповідних вимог до зазначених держав в аспекті досліджуваного питання.

5. Дисертаційна робота, що присвячена дослідженню публічного адміністрування публічних закупівель в Україні, є дещо перевантаженою детальним розглядом суто теоретичних питань.

Однак висловлені зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, обумовлену відзначеними вище актуальністю, ступенем достовірності, обґрунтованості та новизною основних її результатів, а лише характеризують складність проблематики, що досліджується.

Загальні висновки про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Визначаючи належний науковий рівень дослідження та цінність його результатів, беручи до уваги значущість особистого внеску автора зокрема у виробленні напрямів та розробці пропозицій щодо удосконалення публічного адміністрування публічних закупівель в Україні, дисертація Одухи Михайла Васильовича є актуальним, самостійним, завершеним, комплексним дослідженням теоретичного і прикладного характеру, що характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок автора в розвиток теорії адміністративного права.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях аспіранта знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження.

Зміст дисертації відповідає визначеній меті, поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повною мірою, мету дослідження досягнуто. Роботу виконано державною мовою.

Основні результати дисертації відображають особистий внесок здобувача в їх досягнення. А отже, дисертаційне дослідження повністю відповідає вимогам п. 9, 11-13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а також Вимогам до оформлення дисертації, які затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40, що висуваються до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук, а його автор – Одуха Михайло Васильович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

професор кафедри публічного та міжнародного права

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана,

доктор юридичних наук, доцент

А.В. Замрига

